

In memoriam. Prof. Algirdas Fedoravičius – iškilus lietuvis, JAV psichologas

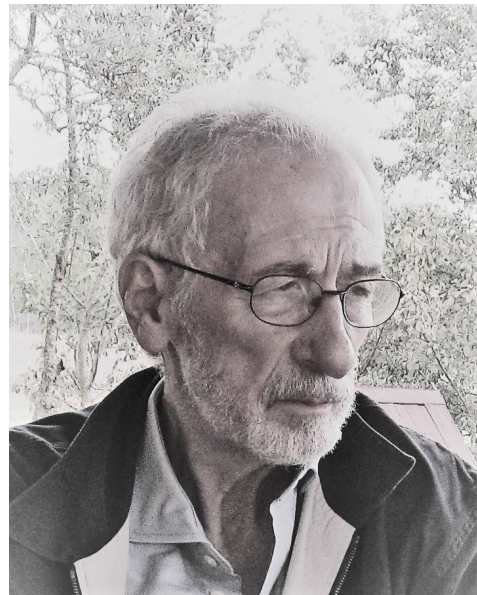
Evaldas Kazlauskas

Vilniaus universitetas, Psichologijos institutas,
Psichotraumatologijos centras
evaldas.kazlauskas@fsf.vu.lt

2020 m. gegužės 24 d. Lietuvos psichologų bendruomenė neteko iškilaus JAV lietuvių, psichologo, Vilniaus universiteto kvietinio profesoriaus ir Lietuvos psichologų sąjungos garbės nario dr. Algirdo Fedoravičiaus.

Prof. dr. Algirdas Fedoravičius gimė 1938 m. rugpjūčio 21 d. Lietuvoje, Šakiuose, Martos ir Stanislovo šeimoje. Algirdo tėvas Stanislovas buvo inžinierius, baigęs mokslus Belgijoje, Šakiuose ir jų apylinkėse projektavęs ne tik įprastus, bet ir elektrinius malūnus (Morkūnas, 2013). Antrojo pasaulinio karo metu Fedoravičių šeima, siekdama išvengti tremties, 1944-aisiais pasitraukė iš Lietuvos. Pirmiausia jie pakliuvo į Austriją, o paskui į pabėgėlių stovyklą Kemptene, Vokietijoje. 1950 m. Algirdas su mama ir seserimi (tėvas žuvo karo metu) gavo leidimą išvykti ir persikėlė gyventi į JAV.

JAV Algirdas bandė sekti tėvo pėdomis ir ėmė studijuoti inžineriją, tačiau greitai suprato, kad ši sritis nėra jo ir susidomėjo psichologija. Ohajo valstybiniame universitete įgijo psichologijos bakalauro laipsnį. Baigęs bakalauro studijas A. Fedoravičius persikėlė į Cincinnati, kur Xavier universitete baigė psichologijos magistro studijas. Psichologijos mokslų daktaro laipsnį nusipelnė studijuodamas ir dirbdamas Vaterlo universitete Ontarijuje, Kanadoje, 1971 m. Jo vadovas buvo

Algirdas Fedoravičius
(1938-08-21–2020-05-24)

Received: 6/5/2021. Accepted: 6/5/2021

Copyright © 2021 Evaldas Kazlauskas. Published by Vilnius University Press. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Licence (CC BY), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

vienas žymiausių kognityviosios terapijos pradininkų prof. Donaldas Meichenbaumas (Meichenbaum et al., 1971). Doktorantūros studijų metu dr. A. Fedoravičius itin susidomėjo elgesio medicina ir kognityviaja bihevioristine terapija, su kuria buvo glaudžiai susijusi visa jo tolesnė profesinė karjera.

Ilgijęs daktaro laipsnį dr. Algirdas Fedoravičius grįžo dirbti į Cincinnati, Xavier universitetą, kur bendradarbiavo su prof. Vytautu Bieliausku, praktika užsiėmė Longview ligoninėje. Cincinatyje dr. A. Fedoravičius buvo pakviestas vadovauti Cincinacio universiteto Psichosomatikos padaliniiui, kuriame taikė inovatyvius psichologijos mokslo metodus somatinių ligų turintiems pacientams ir dirbo elgesio medicinos srityje. 1978 m. dr. A. Fedoravičius persikėlė į Naujosios Meksikos valstiją ir Albuquerkės mieste Naujosios Meksikos universitete dirbo docentu, o Veteranų reikalų tarnyboje buvo psichologinių paslaugų vadovas. Naujosios Meksikos universitete dr. A. Fedoravičius dirbo su vienu motyvuojančio interviu metodo autorių dr. Willliamu Milleriu.

Nuo 1998 m. dr. A. Fedoravičius užsiėmė privačia praktika klinikoje, kurią įsteigė kartu su savo kolegomis. Ši klinika tapo svarbia Naujosios Meksikos universiteto psichologų rengimo praktinio mokymo baze. Dirbdamas klinikinį darbą ir būdamas Naujosios Meksikos asocijuotuoju profesoriumi, dr. A. Fedoravičius nuolat aktyviai dalyvavo rengiant klinikinius psichologus JAV, vadovavo doktorantams ir klinikines stažuotes atliekantiems podoktorantūros mokslininkams. Dr. A. Fedoravičius buvo Amerikos psichologų asociacijos (APA) ekspertas, nuolat ekspertuodavo klinikinės krypties studijų programas JAV universitetuose.

Prof. A. Fedoravičius, gyvendamas JAV, palaikė ryšius su lietuvių bendruomene ir prof. Vytautu Bieliausku, kuris paskatino jį atvykti į Lietuvą ir susitikti su prof. Danute Gailiene. Pirmą kartą į tėvynę A. Fedoravičius grįžo 2000 m., šio vizito metu prof. Danutė Gailienė paskatino jį atvykti dar ir skaityti paskaitas studentams. Taip nuo 2001 iki 2017 m. prof. A. Fedoravičius buvo kasmetinis kviestinis dėstytojas Vilniaus universitete. Čia jis ne tik aktyviai įsitraukė į klinikinės psichologijos magistrantūros studijų programą, bet ir aktyviai dalijosi savo žiniomis su psichologais praktikais, psichiatrais bei kitais specialistais, skaitė viešas paskaitas. Kiekvieną kartą atvykdamas į Lietuvą dr. A. Fedoravičius atveždavo, o vėliau ir atsiųsdavo po dėžę knygų, kurias padovanojo Vilniaus universiteto bibliotekai. Taip sukaupe iki šiol vertingą kognityviosios elgesio terapijos knygų kolekciją, kurios didžiąją dalį sudaro moksliniais tyrimais paremta praktinė taikomojo pobūdžio literatūra apie veiksmingus psichologinės pagalbos būdus. Už didžiulį indėlį į Lietuvos psichologiją dr. A. Fedoravičius buvo pripažintas Lietuvos psichologų sąjungos garbės nariu.

Profesinėje praktinėje veikloje ir mokydamas psichologus dr. A. Fedoravičius nuolat akcentuodavo mokslinių tyrimų svarbą. Jis pabrėžė, kad mokslinių tyrimų rezultatai leidžia mums suprasti, kokia pagalba klientams yra veiksminga ir geriausiai tinkanti. Dr. A. Fedoravičius turėjo viziją, kad ateityje suartės sveikatos ir psichologijos mokslai, kad sveikatos priežiūroje daug aktyviau dalyvaus psichologai, kad psichologai turės galimybių spręsti ne tik psichikos sveikatos problemas, bet ir bendradarbiaudami su gydytojais, slaugytojais siūlys sprendimus, kaip būtų galima veiksmingiau padėti įvairių

somatinių ligų turintiems pacientams, ypač kardiologijoje, onkologijoje ir kt. (Kazlauskas ir Bulotaitė, 2007).

Prof. A. Fedoravičius buvo itin nuoširdus ir komunikabilus žmogus, visada susidomėjęs žmogumi ir jo gyvenimo istorija, palaikė labai šiltus santykius su savo kolegomis, studentais. Jis su žmona Toby išaugino tris savus ir vieną sesers vaiką, visus juos ir savo draugus vežė į Lietuvą parodyti savo gimtojo krašto, per tiek vizitų į Lietuvą gana gerai atgamino ir savo lietuvių kalbos žinias. Dėl jo nuoširdumo, komunikabilumo ir entuziazmo šimtai jo paskaitose ir mokymuose dalyvavusių Lietuvos psichologų prisimena jį patį, jo vizitus, suteiktas žinias, skatinimą tobulėti, domėtis naujovėmis, išnaudoti savo potencialą.

Literatūra

Kazlauskas, E. ir Bulotaitė, N. (2007). Profesorius iš Amerikos Algis Fedoravičius pateikia ateities psichologo viziją. Kalbino dr. E. Kazlauskas ir N. Bulotaitė. *Universitas Vilnensis*, 9 (1683), 11.

Meichenbaum, D. H., Gilmore, J. B., & Fedoravicius, A. (1971). Group insight versus group desensitization in treating speech anxiety. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 36 (3), 410–421.

Morkūnas, E. J. (2013). Malūnai Sintautų apylinėse XX a. pirmoje pusėje. *Lietuvos lokaliniai tyrimai. Etnologija*, 1–72. Paimta iš http://www.llt.lt/pdf/sintautai/sintautai-2_etno-2012.pdf